

i grundlovens forarbejder«, *at* »ingen domme viser noget reelt om, hvorledes grænserne skal drages efter domstolenes opfattelse«, *at* bestemmelsens formål eller ideologi »kan give anledning til megen tvivl«, og *at* lovgivningsmagtens stillingtagen til sager i grænseområdet oftest er »vanskelig at tage til sikker indtægt for en bestemt fortolkning, fordi folketingsmedlemmerne forståeligt nok tænker mere politisk end juridisk«.

Haagen Jensen er ligeledes bl.a. enig med Justitsministeriet i, *at* grundloven ikke i almindelighed afskærer Folketinget fra at gennemføre »singular« lovgivning, jf. udtalelsens side 7 f., men *at* bestemmelsen i § 3, 3. pkt., dog sætter visse grænser for tilladeligheden af en sådan lovgivning. Det kan i den forbindelse bemærkes, at det i dele af den forfatningsretlige litteratur er anført, at grundlovens § 3 slet ingen grænser sætter for lovgivningsmagten. Sådanne synspunkter er gjort gældende af Alf Ross og Henrik Zahle, jf. side 17 i Justitsministeriets notat.

Interessen må imidlertid samle sig om de punkter vedrørende grundlovens § 3, hvorom der ikke er enighed mellem Claus Haagen Jensen og Justitsministeriet. Det er disse punkter, som fører Haagen Jensen til den konklusion, at lovforslaget er i strid med grundloven.

3.1.2. Under punkt 3.5.1 i sin udtalelse (side 10 f.) gengiver Claus Haagen Jensen Justitsministeriets synspunkter. Det anføres, at for at en lov skal være i strid med grundlovens § 3, må der efter Justitsministeriets opfattelse »ud over at foreligge en singular lov være tale om, at den normering, som den pågældende lov indebærer, er af en sådan karakter, at den efter grundloven må siges at henhøre under domstolene«. Det anføres også, at Justitsministeriets konklusion herefter er den, »at grundlovens § 3, 3. pkt., kun er overtrådt, hvis der enten er tale om en omgørelse af en allerede afsagt dom eller om en indgriben i en konkret tvist, *hvis pådømmelse umiddelbart henhører under domstolene*« (Haagen Jensens understregning).

Herefter anføres det, at Justitsministeriet fremhæver »yderligere« to betragtninger til støtte for, at det foreliggende lovforslag er foreneligt med grundlovens § 3. Haagen Jensen bemærker således, at Justitsministeriet *for det første* anfører, at indgrebet imod skolerne er

fremadrettet. Det angår ikke de allerede udbetalte eller tilsikrede tilskud, men alene de pågældende skolers adgang til fremtidige tilskud. Dette er et lovgivningsanliggende. Herefter anfører Haagen Jensen som et citat fra Justitsministeriets notat, at en »ændring af reglerne med virkning for fremtidige tilskud kan således ikke antages at indebære et indgreb i den dæmmende magt«.

Haagen Jensen anfører endvidere, at Justitsministeriet *for det andet* gør gældende, at lovforslaget ikke vil afskære Tvindskolerne fra ved domstolene at få prøvet, om man har overholdt de hidtil gældende regler. Det kan dels ske under sager om tilbagebetaling af allerede udbetalt støtte, dels under et anerkendelsessøgsmål anlagt af skolerne mod Undervisningsministeriet.

3.1.3. Claus Haagen Jensens egen vurdering af de rejste spørgsmål er gengivet i udtalelsens punkt 3.5.2 (side 11 ff.).

Indledningsvis anfører Haagen Jensen, at ingen af Justitsministeriets to »særlige argumenter« for lovforslagets grundlovsmæssighed er holdbare. Om det forhold, at det omhandlede indgreb er fremadrettet, anfører Haagen Jensen således, at der er tale om en betragtning, som vedrører grundlovens § 73, men som ingen relevans har i forhold til grundlovens § 3, 3. pkt. Det afgørende er efter Haagen Jensens opfattelse i stedet, »om der foreligger en retstvist, som domstolene kan tage stilling til, og ikke om afgørelsen kun angår fremtidige forhold eller ej«. Om skolernes mulighed for at anlægge et anerkendelsessøgsmål mod Undervisningsministeriet anfører Haagen Jensen bl.a., *at* det forekommer »yderst tvivlsomt«, om et sådant søgsmål kan admitteres, og *at* en skole i retlig henseende ingen glæde vil have af at vinde en sådan sag, fordi skolen, såfremt loven vedtages, alligevel intet tilskud vil få.

Herefter anfører Haagen Jensen, at Justitsministeriets »generelle formel« i relation til grundlovens § 3, 3. pkt., er for snæver. Haagen Jensen er enig med Justitsministeriet i, at en lov ikke kan ændre en dom eller gribe ind i en konkret tvist, hvis pådømmelse henhører under domstolene. Haagen Jensen mener imidlertid, at man »må gå et skridt videre og lade forbudet dække også andre, lignende situationer, hvor muligheden for domstolsprøvelse fjernes«.